

Verenigingsnieuws Verenigingsnieuws Verenigingsnieuws Verenigingsnieuws Verenigingsnieuws Verenigingsnieuws Verenigingsnieuws Verenigingsnieuws Verenigingsnieuws

Onder redactie van de secretaris
M.J. Sommeijer, Afdeling Sociale Insecten U.U.
Postbus 80.086, 3508 TB Utrecht

mei 1995

Verslag van de 149e zomervergadering van de Nederlandse Entomologische Vereniging, 3-5 juni 1994, te Kreielt bij Wintelre

ALGEMENE INLEIDING

P. Koomen

Deze keer werd de organisatie van de zomerbijeenkomst verzorgd door een commissie bestaande uit J. de Leeuw, L.E.N. Sijstermans, R.T.A. Schouten en namens het N.E.V.-bestuur C.J. Zwakhals en P. Koomen. Ontmoetingsplaats was de groepsaccommodatie 'Dn Hop', Kreielt 3 te Wintelre. De meeste deelnemers overnachtten in de boerderij, enkelen in tent of caravan op het omliggende terrein of in een hotel.

Tijdens het weekend was als noviteit de door de vereniging nieuw aangeschafte micro video-camera aanwezig, die als 'discussie-microscoop' goede diensten deed. Vangsten en meegebrachte insecten konden door een aantal personen tegelijk op een monitor bekeken en besproken worden.

Bij het diner op zaterdagavond was er keuze uit diverse exquise Chinese gerechten, aangevuld met een met zorg gekozen wijn. De Chinese thee na afloop vond niet echt veel aftrek, het Brabants bier des te meer.

Hoewel de buitenactiviteiten tijdens het weekend beperkt bleven in verband met het slechte weer, leverden toch vele deelnemers een overzicht van verzamelde en waargenomen soorten. Deze gegevens zijn ten behoeve van het verslag gebundeld en persklaar gemaakt door P. Koomen, in samenwerking met B. Aukema (wantsen), J.G.M. Cuppen (kevers), J.H. Kuchlein (microlepidoptera) en P.L.Th. Beuk (vliegen en muggen).

Deelnemers

De volgende personen namen aan de zomerbijeenkomst deel: B. van Aartsen, B. Aukema, R.

Aukema, C. van de Berg, P.L.Th. Beuk, J.G.M. Cuppen, M.B.P. Drost, H.T. Edzes, L.J. van der Ent, Th. Heijerman, W.R.B. Heitmans, D.J. Hermes, J. Huijbregts, K.J. Huisman, B. de Jong, mw. A.C. de Jong, P. Koomen, J. Krikken, J.H. Kuchlein, mw. Kuchlein, W. Kuijken, J. de Leeuw, J. Muilwijk, H. Nieuwenhuysen, T.M.J. Peeters, mw. J.D. Prinsen, Erwin van Riel, J.C.P.M. van de Sande, R.T.A. Schouten, L.E.N. Sijstermans, J. Smit, M.J. Sommeijer, mw. L.J. Sommeijer-Krijgsman, mw. A.S.W. Span, W. van Steenis, A.J.P.A. Teunissen, O.F.J. Vorst, G.F. Wilmink, mw. Wilmink, mw. M.H. Zevenboom, J.W.A. van Zijlen en C.J. Zwakhals.

Terreinen

Ten behoeve van het weekend was bij Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en de gemeente Oost-, West- en Middelbeers vergunning aangevraagd om insecten te mogen verzamelen voor in totaal 12 terreinen. Deze vergunningen werden alle verstrekt. Wij zijn bovengenoemde instanties zeer erkentelijk voor hun welwillende medewerking. Uiteindelijk werd er in de volgende terreinen het meest verzameld.

1. Cartierheide (Natuurmonumenten), met natte stukken met sphagnum en een weelderige korstmossenflora;
2. Malpiebeemden (Staatsbosbeheer), een verzameling weilanden, hooilanden, moerasjes en bossen langs de Dommel, waar allerlei kleinschalige beheersmaatregelen werden uitgetoetst;
3. Reuselse Moeren (Staatsbosbeheer), een vergraven hoogveenrestant waar een 'gagelplaag' heerste, die met geiten biologisch bestreden werd;
4. Landschotse Heide (Staatsbosbeheer, gemeente Oost-, West- en Middelbeers), een heide- en ven-

nengebied waar voor het eerst sinds jaren weer een behoorlijke hoeveelheid water stond;

5. De Goorloop, onderdeel van boswachterij De Kempen, met aan weerszijden van de Aa op verschillende manieren beheerde weilanden en (moeras)bosjes, naar het noorwesten overgaand in heidevelden.

Weer

Het weer was tijdens de bijeenkomst zeer wisselvallig: regen, stortbuien, harde wind, bewolking en af en toe wat zon. De temperaturen kwamen niet boven de 15 °C uit.

Vindplaatsen

In de hierna volgende deelverslagen zijn de vindplaatsen aangegeven met onderstaande codes. Steeds zijn Amersfoort-coördinaten, UTM-coördinaten of beide gegeven.

ach: Acht langs Beatrixkanaal, AC 155-385 (Eindhoven)

bes: Best, AC 155-394 (Best)

bwk: langs Wilhelminakanaal, AC 153-389 (Best)

car: Cartierheide (gesleept, geklopt, koeienvlaai, beekje, ven), AC 145-147-370-371 (Hoogeloon, Hapert en Casteren)

Ocar: aasval met vis of humane excrementen, Cartierheide, AC 147.1-371.1 (Hoogeloon, Hapert en Casteren)

dom: dommeldal, AC 158-373-374 (Valkenswaard)

gee: De Geelders AC 154-401 (Boxtel)

goo: De Goorloop, AC 144-369-370 (Hoogeloon, Hapert en Casteren, en Bladel en Netersel)

gsh: Strabrechtse Heide, Rulse Dijk, AC 168-380, FS7998 (Geldrop)

hap: Hapert, AC 145-146-375-376, (Hoogeloon, Hapert en Casteren)

hee: landgoed 's Heerenvijvers, AC 149-388 (Oirschot)

hdp: De Plaetse, FS8097 (Heeze)

hlf: Halfmijl, AC 150-151-380-381, (Veldhoven)

hoo: Hoogeloon, AC 146-378 (Hoogeloon, Hapert en Casteren)

hsh: Strabrechtse Heide, Rul, AC 169-378 (Heeze)

huy: Huygevoort, AC 143-145-385-386, (Oost-, West- en Middelbeers)

Okem: bosw. De Kempen, AC 147.9-370.4 (Eersel)

krd: Kreielt, dennenbos, AC 152-383 (Vessem, Wintelre en Knegsel)

kre: Kreielt, omgeving kampeerboerderij D'n Hop en Grootmeer (gesleept, geklopt in dennenbos met *Deschampsia*, oever ven), AC 150-382-383 (Vessem. Wintelre en Knegsel)

ðkre: Kreielt, lichtval bij kamphuis D'n Hop, AC 150.4-383.8 (Vessem. Wintelre en Knegsel)

lan: Landschotse Heide, AC 144-145-383-384 (Oost-, West- en Middelbeers)

lan2: Vessem, Landschotse Heide, FT5601 (Vessem. Wintelre en Knegsel)

lie: Achterste Broek, AC 154-394-395, FT6413 (Liempde)

mal: Malpiebeemden, bos + weiland, FS7089 (Valkenswaard)

mal1: Malpiebeemden (gesleept, geklopt, poel, achter schors, (vergraven) beek, drinkpoel), AC 159-368 (Valkenswaard)

mal2: Malpiebeemden, aanspoelsel Dommel, AC 159-369 (Valkenswaard)

mal3: Malpiebeemden (ven, poel, gesleept, geklopt), AC 159-370-371 (Valkenswaard)

Om1: aasvallen met vis of humane excrementen, Valkenswaard; Malpie-beemden; AC 159.2-371.5 en 159.2-370.8 (Valkenswaard)

mid: Middelbeers, AC 145-386, (Oost-, West- en Middelbeers)

oir: Oirschotse Heide, AC 151-386 (Oirschot)

oir2: Oirschotse Heide, AC 153-388 (Oirschot)

oir3: Oirschot, wegberm, AC 150-151-389, (Oirschot)

rem: Reuselse Moeren / Het Goor (veenput, beek, paddestoel, achter schors, gesleept, geklopt, dode eend), AC 138-369 (Reusel)

△rem: Reuselse Moeren, malaiseval van C.J. Zwakhals, AC 138.5-369.5 (Reusel)

rijh: Rijtsche Heide (gesleept, geklopt aan rand dennenbos), AC 138-370 (Reusel)

rou: Rouwven, AC 149-385 (Vessem. Wintelre en Knegsel)

wes: Westelbeers, AC 142-143-383-384, (Oost-, West- en Middelbeers)

win: Wintelre, AC 152-382 (Vessem. Wintelre en Knegsel)

wka: langs Wilhelminakanaal, AC 151.6-390.0 (Oirschot)

De verzameldata liggen tussen 4 en 10 juni 1994, tenzij anders vermeld.

Gebruikte symbolen

△ malaiseval

○ potval

ð lichtval of lichtvangst met laken

♀ vrouwtje

♂ mannetje

w werkster

ℓ juveniel/larve/rups

© cocon met eieren (bij spinnen)

* nieuw voor de provincie Noord-Brabant

^ nieuw voor Nederland

PLECOPTERA - steenvliegen

J.G.M. Cuppen

NEMOURIDAE

Nemoura cinerea: car, mal1

BLATTODEA - kakkerlakken

W.R.B. Heitmans

ECTOBIIDAE

Ectobius sylvestris (boskakkerlak): bwk
(waarneming)

HETEROPTERA - wantsen

B. Aukema, J.G.M. Cuppen & D.J. Hermes

Het overzicht bevat naast waarnemingen van de auteurs ook gegevens van materiaal verzameld door R. Aukema, H.T. Edzes, Th. Heijerman, H. Huisman, R.T.A. Schouten, O. Vorst en T. Zeegers. De nomenclatuur en volgorde zijn volgens Aukema (1989). De tingide *Tingis pilosa* en de miride *Orthotylus tenellus* waren tot dusverre niet uit de provincie Noord-Brabant vermeld.

NEPIDAE

Nepa cinerea: mal, rem

CORIXIDAE

Callicorixa praeusta: mal

Corixa punctata: car, mal

Hesperocorixa sahlbergi: car, mal, rem

Sigara nigrolineata: mal

Sigara semistriata: mal

Sigara striata: hdp, mal

Sigara lateralis: mal

HEBRIDAE

Hebrus pusillus: rem

Hebrus ruficeps: car, rem

HYDROMETRIDAE

Hydrometra stagnorum: mal, rem

VELIIDAE

Velia caprai: rem

GERRIDAE

Gerris gibbifer: rem

Gerris lacustris: mal, rem

SALDIDAE

Saldula orthochila: hdp

Saldula saltatoria: mal

TINGIDAE

* *Tingis pilosa*: gsh, in klein aantal op hennep-netel (*Galeopsis* sp.). In Nederland slechts van

één vindplaats in Zuid-Holland en van vier vindplaatsen in Limburg bekend (Aukema, 1989). D. Hermes trof de soort al eerder langs de Rulse Dijk aan.

Dictyla humuli: lie

MIRIDAE

Monalocoris filicis: mal

Bryocoris pteridis: mal

Deraeocoris lutescens: mal, hsh

Deraeocoris trifasciatus: mal

Phylus melanocephalus: gsh, mal

Plesiodema pinetellum: mal

Psallus betuleti: car, mal, rem

Psallus ambiguus: gsh, mal

Psallus quercus: gsh, lie

Psallus perrisi: gsh, lie, lan2, mal

Psallus variabilis: mal

Psallus wagneri: rem

Psallus albicinctus: gsh, lan2, mal

Psallus varians: gsh, mal

Dicyphus globulifer: lie

Pachytomella parallela: gsh

Cyllecoris histronicus: car, rem, gsh, lie, lan2, mal, rou, hsh

Dryophilocoris flavoquadrinaculatus: car, gsh, kre, lan2, mal, rem

* *Orthotylus tenellus*: mal, niet voor Noord-Brabant vermeld in Aukema (1989), maar intussen in 1989 door C.F.M. den Bieman bij Breda gevangen.

Pithanus maerkeli: kre

Liocoris tripustulatus: lie, mal

Lygocoris pabulinus: gsh, lie, mal

Lygocoris contaminatus: rem

Lygocoris limbatus: gsh, larven op *Salix* sp.

Deze zeldzame soort, die uitsluitend in vochtige gebieden op wilg leeft, is in Nederland recent alleen aangetroffen in Twente en in de omgeving van de Strabrechtse heide.

Miris striatus: car, lie, mal, rijh

Calocoris striatellus: gsh, lie, lan2, mal, rou

Calocoris fulvomaculatus: gsh, mal

Phytocoris ulmi: mal (nimfen)

Capsus wagneri: mal

Stenodema calcaratum: mal, rem

Stenodema laevigatum: kre, lie, mal, rijh

Leptopterna dolabrata: mal

NABIDAE

Himacerus apterus: gsh, mal

Aptus mirmicoides: mal

Anaptus major: mal

Nabica limbata: mal

Nabis ericetorum: kre

Nabis rugosus: lie

ANTHOCORIDAE

Anthocoris confusus: rem

Anthocoris nemorum: lie

Orius majusculus: mal

Orius minutus: gsh, mal

Xylocoris cursitans: mal

LYGAEIDAE

Kleidocerys resedae: car, kre, lie, mal, rem

Cymus aurescens: mal, in aantal op bosbies (*Scirpus sylvaticus* L.).

Cymus clavicornis: hdp

Cymus melanocephalus: car, gsh, mal, rem

Ischnodemus sabuleti: mal

Drymus brunneus: mal

Drymus ryeii: car, kre

Gastrodes grossipes: car, hsh

Scolopostethus affinis: mal

Scolopostethus thomsoni: lie, mal

Acompus rufipes: mal

Stygnocoris fuliginosus: gsh

Peritrechus geniculatus: mal

Peritrechus lundii: hdp, in groot aantal tussen de spaarzame begroeiing, met name onder de rozetjes van reigersbek (*Erodium cicutarium*) rond een recent gegraven paddepoel, waar D. Hermes haar enige dagen voor de zomervergadering al aantrof. *Peritrechus lundii* was al sinds 1951 niet meer uit ons land vermeld en werd als 'waarschijnlijk uitgestorven' beschouwd (Aukema, 1994).

Trapezonotus arenarius: hdp

COREIDAE

Coreus marginatus: mal, rem

RHOPALIDAE

Rhopalus parumpunctatus: hdp

Stictopleurus punctatonevrosus: hsh

PENTATOMIDAE

Aelia acuminata: gsh, mal, rem

Palomena prasina: gsh, mal

Pentatoma rufipes: car, lie, mal

Arma custos: kre

ACANTHOSOMATIDAE

Elasmotethus interstinctus: gsh, lie, mal, rem

Elasmucha grisea: gsh, mal, rem

Literatuur

Aukema, B., 1989. Annotated checklist of Hemiptera-Heteroptera of The Netherlands. — Tijdschr. Ent. 132: 1-104.

Aukema, B., 1994. Zeldzame terrestrische wantsen en natuurontwikkeling (Heteroptera). — Ent. Ber., Amst. 54: 95-102.

NEUROPTERA - netvleugeligen

J.G.M. Cuppen

CHRYSOPTIDAE (gaasvliegen)

Chrysopa perla: rem, mal

HEMEROBIIDAE (bruine gaasvliegen)

Micromus variegatus: mal

Symphorobius pygmaeus: mal

RAPHIDIIDAE (kameelhalsvliegen)

Raphidia maculicollis: mal

MECOPTERA - schorpioenvliegen

Th. Heijerman & W. Hogenes

Met een bijdrage van J.G.M. Cuppen.

PANORPIDAE

Panorpa communis: gsh, lie, mal3, krd

Panorpa germanica: gsh, mal3

MACROLEPIDOPTERA - grote vlinders

K.J. Huisman & G.F. Wilmink

HESPERIIDAE (dikkopjes)

Carterocephalus palaemon: ◻rem

NYMPHALIDAE (vossen)

Vanessa atalanta (atalanta): dom

SATYRIDAE (zandoogjes)

Pararge aegeria (bont zandoogje): lan

GEOMETRIDAE (spanners)

Bupalus piniaria: win, car

Cabera pusaria: car

Campaea margaritata: rem

Campogramma bilineata: rem

Chloroclysta truncata: win

Electrophaes corylata: win, lan

Ematurga atomaria (heispanner): rem, car

Epirrhoe alternata: bes, rem

Eupithecia tantillaria: win

Jodis lactearia: rem

Lomasipis marginata: bes

Perconia strigillaria: car

Semiothisa liturata: ☼kre

Xanthorhoe montanata: bes

Xanthorhoe fluctuata: win

NOTODONTIDAE

Thaumtopoea processionea: win (oude rupsennesten), hoo (kolonies rupsen)

LYMANTRIIDAE

Lymantria monacha (nonvlinder): win (rupsen)

NOCTUIDAE (uilen)

Apamea remissa: Δrem

Deltote bankiana: rem

Hypena proboscidalis: bes

Lacanobia thalassina: hee

Pachetra sagittigera (= *P. leucophaga*): ♂kre

Protodeltote pygarga: rem

Rivula sericealis: rem

MICROLEPIDOPTERA - kleine vlinders

B. van Aartsen, K.J. Huisman, J.H. Kuchlein, G.F. Wilmink & C.J. Zwakhals

Aantallen zijn alleen vermeld, wanneer deze door de waarnemers zijn doorgegeven. De gegevens hebben betrekking op adulten, tenzij anders wordt vermeld. De volgorde van de soorten en de nomenclatuur zijn volgens Kuchlein (1993).

MICROPTERIGIDAE

Micropterix aruncella: bes

ERIOCRANIIDAE

Dyseriocrania subpururella: rem (5 mijnen), hap (2 mijnen), mid (5 mijnen), alle op zomereik (*Quercus robur*)

NEPTICULIDAE

Stigmella samiatella: mid (1 mijn) op zomereik (*Quercus robur*)

ADELIDAE

Nematopogon robertella: mid (2), win (1)

Adela reaumurilla: Δrem (1)

Nemophora degeerella: hlf (4), huy (1), lan (1), wes (3), win (2)

INCURVARIIDAE

Phylloporia bistrigella: rem, Δrem (1)

Incurvaria oehlmanniella: lan (1)

Incurvaria masculineella: win (1)

TISCHERIIDAE

Tischeria ekebladella: huy (1), lan (1)

TINEIDAE

Triaxomera parasitella: huy (1)

GRACILLARIIDAE

Caloptilia stigmatella: huy (vraatbeeld) op grauwe wilg (*Salix cinerea*).

Caloptilia syringella: huy (mijnen) op gewone sering (*Syringa vulgaris*) en op liguster (*Ligustrum*), win (mijnen) op gewone sering (*Syringa vulgaris*)

Acrocercops brongniardella: hlf, huy, lan,

mid, wes, win, steeds de mijnen op zomereik (*Quercus robur*)

Phyllonorycter harrisella: win (2)

Phyllonorycter muelleriella: rem (1), win

Phyllonorycter lautella: mid (2)

Phyllocnistis unipunctella: hap (1 mijn) op zwarte populier (*Populus nigra*)

BUCCULATRICIDAE

Bucculatrix frangutella: win (1)

YPONOMEUTIDAE

Yponomeuta evonymella: mid (spinselnesten met honderden rupsen) op vogelkers (*Prunus padus*), wes (idem).

Yponomeuta padella: mid (spinselnesten met tientallen rupsen) op eenstijlige meidoorn (*Crataegus monogyna*).

Swammerdamia caesiella: lan (1), win (1)

Cedestis subfasciella: win (1)

Argyresthia glabratella: hap (3)

Argyresthia trifasciata: hap (1)

Argyresthia retinella: rem (1), hlf (3), lan (11), mid (1), wes (1), win (11)

Argyresthia fundella: bes (1), win (1). In 1938 door Doets bij Hilversum en Hoge Vuursche tientallen vlinders uit zilverspar (*Abies*) geklopt. Sedert 1990 opnieuw op enkele plaatsen in Nederland gevonden en nu ook in Noord-Brabant.

Argyresthia conjugella: huy (1), mid (1), win (3)

GLYPHIPTERIGIDAE

Glyphipterix simplicella: bes

OECOPHORIDAE

Denisia stipella: win

Denisia albimaculea: win

Endrosis sarcitrella: win (2)

Pleurota bicostella: rem

ELACHISTIDAE

Elachista apicipunctella: Δrem (1)

Elachista albidella: lan (1)

Elachista pollinariella: wes (1)

COLEOPHORIDAE

Coleophora serratella: rem, lan (1 zak) op berk (*Betula*)

Coleophora palliatella: huy (1 zak) op zomereik (*Quercus robur*)

Coleophora laricella: hlf (vele honderden), hap (1), win (enkele honderden)

GELECHIIDAE

Pseudotelphusa scalella: win

Teleiodes paripunctella: rem, Δrem (1)

Teleiodes proximella: lan (3), win

Teleiodes luculella: win

Neofaculta ericetella: rem, Δrem (1), wes (1)

TORTRICIDAE

Syndemis musculana: rem (1), wes (1)

Ptycholoma lecheana: bes, win
Capua vulgana: rem (1)
Eulia ministrana: rem (1), △rem (1)
Eupoecilia ambiguella: rem
Cochylis nana: rem (2), lan (1)
Olethreutes arcuella: huy (2), mid (1)
Olethreutes lacunana: bes, rem (1), win (1)
Pseudohermenias abietana: mid (2)
Apotomis turbidana: lan (2)
Apotomis sororculana: lan (3), win
Lobesia reliquana: bes, rem (2), hlf (1)
Ancylis upupana: rem (1), lan (1)
Ancylis obtusana: win (1)
Epinotia subocellana: rem (7), lan (7), wes (1)
Epinotia biluana: lan (1), win
Epinotia tetraquetra: huy (1), lan (1), wes (3)
Epinotia tedella: huy (1), win (6)
Epinotia fraternana: win (1)
Epinotia rubiginosana: win (1)
Epinotia nanana: hap (1), mid (2)
Gypsonoma sociana: lan (1)

CHOREUTIDAE

Anthophila fabriciana: rem (1), hlf (1), win (1)

PYRALIDAE

Chrysoteuchia culmella: rem
Crambus lathoniellus: rem (2), lan (1), wes (1)
Scoparia ambigualis: rem (1), hlf (3), huy (1), wes (4), win (10)

Commentaar

De extreem slechte weersomstandigheden waren bepalend voor de resultaten. Lichtvangsten waren onmogelijk: een opgestelde lichtval is 's nachts weggewaaid. De verzamelactiviteiten beperkten zich tot het haastig vangen tussen de buien door en bij beginnende regenval, alsmede tot het afzoeken van stammen. Het nu bereikte aantal van 70 soorten steekt dan ook uiterst mager af tegen de 171 soorten van de vorige zomervergadering (Koster et al., 1994). De waargenomen soorten behoren bijna alle tot de in Noord-Brabant algemeen voorkomende. Minder algemeen zijn *Ela-chista pollinariella*, *Ancylis obtusana* en *Epinotia fraternana*. Het meest opmerkelijke is echter de vondst van twee exemplaren van de recent weer in Nederland opgedoken *Argyresthia fundella* op twee plaatsen, respectievelijk door Huisman en Kuchlein.

Literatuur

Kuchlein, J.H., 1993. De kleine vlinders: 1-715. -- Pudoc, Wageningen.
 Koster, J.C., J.H. Kuchlein, B.H. Rietman, A.L.M. Rutten & R.T.A. Schouten. Verslag van de 148e zomervergadering

van de N.E.V., 11-13 juni, te Woold bij Winterswijk: Microlepidoptera - kleine vlinders. --Ent. Ber., Amsterdam 54(5): xvi-xix.

DIPTERA - vliegen en muggen

P.L.Th. Beuk, L.J. van der Ent & J.T. Smit

Aan de vangsten werd bijgedragen door J.G.M. Cuppen, W. van Steenis en C.J. Zwakhals.

NEMATOCERA (muggen)

BOLITOPHILIDAE (paddestoelenmuggen)

Bolitophila cinerea: △rem

KEROPLATIDAE (paddestoelenmuggen)

Platyura marginata: △rem, lie

Macrorrhyncha flava: △rem, car

DIADOCIDIDAE (paddestoelenmuggen)

Diadocidia ferruginosa: △rem, car

MYCETOPHILIDAE (paddestoelenmuggen)

Acnemia nitidicollis: △rem, lie

Cordyla pusilla: △rem

Dynatosoma fuscicorne: △rem

Leia winthemi: △rem

Mycetophila fungorum: △rem

Mycetophila ocellus: △rem

Mycetophila pictula: car

Mycetophila signatoides: △rem

Mycetophila trinotata: △rem

Mycomya annulata: △rem

Neuratelia nemoralis: △rem

Phronia forcipata: △rem

Phronia nitidiventris: △rem

Synapha vitripennis: car

Tetragoneura sylvatica: car

Trichonta atricauda: △rem

Trichonta terminalis: △rem

DIXIDAE

Dixella amphibia: rem, mal1

Dixella aestivalis: mal1

CHAOBORIDAE

Chaoborus crystallinus: rem, mal1

BRACHYCERA

STRATIOMYIDAE (wapenvliegen)

Beris chalybata: lie

RHAGIONIDAE (snavelvliegen)

Chrysopilus auratus: lie

Rhagio lineola: car

Rhagio scolopaceus: lie

TABANIDAE (dazen)

Hybromitra bimaculata: car

THEREVIDAE (viltvliegen)

Thereva nobilitata: car, bwk

ASILIDAE (roofvliegen)

Dioctria atricapilla: lan, car
Dioctria hyalipennis: car, rou, oir
Dioctria linearis: car
Dioctria oelandica: bwk
Dysmachus trigonus: car
Lasiopogon cinctus: lie
Neoitamus cyanurus: car, bwk, lie

EMPIDIDAE (dansvliegen)

Chelipoda vocatoria: lie
Dolichocephala irrorata: car
Empis aestiva: △rem, car, lie
Empis digramma: lie
Empis grisea: lie
Empis livida: lie
Empis nigripes: △rem
Empis pennipes: lie
Empis stercorea: lie
Empis tessellata: lie
Phyllodromia melanocephala: △rem
Rhamphomyia longipes: lie
Rhamphomyia crassirostris: △rem
Rhamphomyia tarsata: car

HYBOTIDAE (dansvliegen)

Bicellaria pilosa: car
Hybos grossipes: lie
Leptopeza flavipes: △rem
Ocydromia glabricula: car, lie
Oedalea flavipes: △rem
Oedalea tibialis: △rem
Platypalpus ciliaris: lie
Platypalpus clarandus: car
Platypalpus cothurnatus: lie
Platypalpus exilis: lie
Platypalpus longicornis: lie
Platypalpus notatus: car
Platypalpus pallidiventris: car
Platypalpus pseudofulvipes: lie
Trichina elongata: lie
Tachypeza nubila: △rem, car, lie

DOLICHOPODIDAE (slankpootvliegen)

Anepsiomyia flaviventris: △rem
Campsicnemus curvipes: lie
Chrysotus neglectus: car
Chrysotus pulchellus: car
Dolichopus claviger: lie
Dolichopus discifer: △rem
Dolichopus plumipes: lie
Dolichopus signatus: lie
Dolichopus unguatus: △rem, kre
Hercostomus angustifrons: △rem
Hercostomus aerosus: car
Hercostomus celer: lie
Hercostomus cupreus: △rem
Hercostomus metallicus: lie

Neurigona quadrifasciata: car, lie

Rhaphium longicorne: △rem

Sciapus basilius: kre

Sciapus platypierus: lie

Sympycnus pulicarius: car, lie

Xanthochlorus ornatus: lie

CYCLORRAPHA

PLATYPEZIDAE (paddestoelenvliegen)

Callomyia speciosa: car
Agathomyia antennata: car

LONCHOPTERIDAE

Lonchoptera furcata: lie
Lonchoptera lutea: △rem

SYRPHIDAE (zweefvliegen)

Baccha elongata: lie
Brachyopa pilosa: lie
Brachyopa scutellaris: lie
Cheilosia albitarsis: lan, goo, lie
Cheilosia pagana: lie
Chrysotoxum cautum: car, oir3, oir
Chrysotoxum vernale: car, rou
Chrysotoxum verralli: goo
Criorhina asilica: lie
Criorhina berberina: car, lie
Dasysyrphus pinastri: car
Dasysyrphus venustus: car, lie
Doros conopseus: car
Epistrophe melanostoma: lie
Epistrophe nitidicollis: car, lie
Episyrphus balteatus: lan, goo, car, oir3, oir, bwk, lie
Eristalis arbustorum: lan, oir3, bwk, lie
Eristalis horticola: oir3, bwk
Eristalis intricarius: oir3
Eristalis nemorum: goo, oir3, bwk, lie
Eristalis pertinax: lan, goo, car, oir3, bwk, lie
Eristalis pratorum: car
Eristalis tenax: car, oir3, bwk
Eumerus tuberculatus: △rem
Eupeodes corollae: car, oir3, oir, bwk
Eupeodes latilunulatus: lie
Helophilus pendulus: lan, goo, car, oir3, oir, bwk, lie
Helophilus trivittatus: lan, car, oir3, oir, bwk, lie
Leucozona lucorum: lie
Melangyna umbellatarum: lie
Melanostoma mellinum: lan, lie
Melanostoma scalare: car, lie
Meliscaeva cinctella: lie
Myathropa florea: lan, goo, car, oir3, oir, bwk, lie
Neosciasia podagrica: oir3
Neocnemodon vitripennis: lie
Paragus haemorrhous: car

- Parasyrphus annulatus*: car, lie
Parasyrphus punctulatus: car
Pipiza bimaculata: car
Pipiza noctiluca: lie
Platycheirus albimanus: lan, car, lie
Platycheirus clypeatus: lan, oir3
Platycheirus peltatus: lie
Platycheirus scutatus: lie
Rhingia campestris: lan, goo, car, bwk, lie
Scaeva pyrastris: car
Scaeva selenitica: car
Sphaerophoria scripta: lan, goo, car, oir3, oir, lie
Syrpita pipiens: lan, goo, car, oir3, bwk, lie
Syrphus nitidifrons: car
Syrphus ribesii: car, oir, bwk
Syrphus vitripennis: bwk
Temnostoma bombylans: lie
Tropidia scita: lie
Volucella bombylans: goo, car, oir3, oir, lie
Volucella pellucens: car, lie
Xylota abiens: goo
Xylota coeruleiventris: goo, car
Xylota lenta: lie
Xylota meigeniana: lie
Xylota segnis: car, lie
Xylota sylvarum: lie
Xylota tarda: lie
Xylota xanthocnema: lie
 PIPUNCULIDAE (oogkopvliegen)
Chalarus fimbriatus: car, lie
Dorylomorpha albitarsis: Δrem
Dorylomorpha xanthopus: Δrem
Eudorylas subterminalis: car
Tomosvaryella sylvatica: Δrem
 MICROPEZIDAE (stelpootvliegen)
Calobata petronella: lie
 TANYPEZIDAE
Tanypeza longimana: lie
 PSILIDAE (wortelvliegen)
Chamaepsila pectoralis: lie
Psila fimetaria: lie
 MEGAMERINIDAE
Megamerina dolium: lie
 CONOPIDAE (blaaskopvliegen)
Conops flavipes: car
Conops quadrimacula: car
Conops vesicularis: car
 LONCHAEIDAE
Lonchaea chorea: Δrem
Setisquamalonchaea fumosa: Δrem
 OTITIDAE (prachtvliegen)
Seioptera vibrans: lie
 PLATYSTOMATIDAE
Rivellia syngenesiae: Δrem
 TEPHRITIDAE (boorvliegen)
Myoleia caesio: lie
 PALLOPTERIDAE
Palloptera quinquemaculata: lie
Palloptera umbellatarum: Δrem, car
 LAUXANIIDAE
Aulogastromyia anisodactyla: car
Calliopum aeneum: car
Homoneura interstincta: Δrem
Lauxania cylindricornis: Δrem
Lyciella decempunctata: car
Lyciella pallidiventris: car
Lyciella rorida: lie
Lyciella subfasciata: car
Minettia longipennis: lie
Minettia rivosia: Δrem, car, lie
Peplomyza litura: car, lie
Sapromyza albiceps: lie
Sapromyza hyalinata: Δrem, car
Tricholauxania praeusta: car, lie
 CHAMAEMYIDAE
Chamaemyia juncorum: car
 SCIOMYZIDAE (slakkendodende vliegen)
Limnia unguicornis: lie
Pherbellia dubia: lie
Trypetoptera punctulata: lie
 SEPSIDAE (wenkvliegen)
Nemopoda nitidula: Δrem, lie
Sepsis cynipsea: car
Sepsis violacea: car
 CLUSIIDAE
Clusiodes ruficollis: Δrem
 ANTOMYZIDAE
Paranthomyza nitida: lie
 OPOMYZIDAE
Opomyza germinationis: lie
 ASTEIIDAE
Asteia amoena: lie
 HELEOMYZIDAE
Suillia bicolor: car
Suillia notata: car, lie
Suillia variegata: Δrem
 SPHAEROCERIDAE
Apteromyia claviventris: car
Spelobia clunipes: car
Spelobia ochripes: car
 DROSOPHILIDAE (fruitvliegen)
Drosophila subobscura: Δrem, lie
Scaptomyza graminum: car, lie
Scaptomyza pallida: Δrem, car, lie
 DIASTATIDAE
Diastata costata: Δrem, car
 SCATHOPHAGIDAE - mestvliegen
Cordilurina albipes: Δrem
Nanna fasciata: lie

Scathophaga stercoraria: car
MUSCIDAE (echte vliegen)
Coenosia femoralis: car
SARCOPHAGIDAE (dambordvliegen)
Metopia campestris: car
CALLIPHORIDAE (vleesvliegen)
Protocoliphora azurea: car (poppen in oud
mezennest)
TACHINIDAE (sluipvliegen)
Admontia blanda: car
Blepharipa pratensis: car
Cadurciella tritaeniata: car
Chaetogena fasciata: lie
Dufouria chalybeata: car
Ernestia consobrina: car
Ernestia rudis: car
Erycilla ferruginea: lie
Gymnochaeta viridis: lie
Phorocera assimilis: car
Tachina fera: car

HYMENOPTERA PARASITICA - Sluipwespen

P.L.Th. Beuk

Met dank aan C. van Achterberg voor het ver-
richten van de determinatie.

BRACONIDAE (sluipwespen)
Chrysopophthorus hungaricus: car. Deze
soort werd nieuw voor de Nederlandse fauna
gemeld door Van Achterberg (1994). Het is de
meest noordelijke vindplaats van deze soort; de
meest nabije vindplaatsen zijn in zuidelijk
Frankrijk. De wespen parasiteren volwassen
gaasvliegen (Neuroptera: Chrysopidae).

Literatuur

Achterberg, C. van, 1994. The Palaearctic species of the genus
Chrysopophthorus Goidanich (Hymenoptera: Braconidae:
Euphorinae). — Zool. Meded. Leiden 68: 301-307.

HYMENOPTERA ACULEATA - angeldragers: bijen, wespen en mieren

J. Smit & H. Nieuwenhuijsen

CHRYSIDOIDEA

CHRYSIDIDAE (goudwespen)
Chrysis angustula: Δ rem (1 ♀, 1 ♂)
Chrysis ignita: lie (1 ♂), car (1 ♂), Δ rem (1 ♂)
Hedichridium ardens: oir2
Trichrysis cyanea: Δ rem (1 ♂)

VESPOIDEA

POMPILIDAE (spinnendoders)
Arachnospila wesmaeli: oir2 (1 ♂)
Anoplius nigerrimus: Δ rem (1 ♀)
Anoplius viaticus: oir2 (1 ♀)
Caliadurgus fasciatellus: oir2 (1 ♀, 1 ♂),
car (1 ♀, 1 ♂)
Ceropales maculata: car (1 ♂)
Dipogon bifasciatus: Δ rem (1 ♂)
Priocnemis perturbator: car (4 ♀)
EUMENIDAE (solitaire plooiwleugelwespen)
Ancistrocerus trifasciatus: car (1 ♂),
 Δ rem (1 ♂)
Eumenes coarctatus: oir2 (1 ♂), car (8 ♂)
Eumenes pedunculatus: car (1 ♂), Δ rem (3 ♂)
VESPIDAE (sociale plooiwleugelwespen)
Dolichovespula saxonica (saksische wesp):
car (1 ♀)
Dolichovespula sylvestris (boswesp):
wka (1 ♀)
Vespula germanica (Duitse wesp): rou (1 ♀)
Vespula rufa (rode wesp): oir2 (1 ♀),
wka (1 ♀), rou (1 ♀)

APOIDEA

SPHECIDAE (graafwespen)
Ammophila pubescens: oir2 (6 ♂)
Ammophila sabulosa: oir2 (1 ♂)
Argogorytes mystaceus: lie (1 ♀)
Cerceris quadrifasciata: oir2 (2 ♂)
Crabro peltarius: oir2 (1 ♂), car (1 ♂)
Crabro scutellatus: hsh (1 ♂)
Crossocerus ovalis: car (2 ♂)
Crossocerus pusillus: car (1 ♂)
Crossocerus tarsatus: oir3 (1 ♂)
Crossocerus wesmaeli: car (4 ♂)
Ectemnius borealis: Δ rem (4 ♂)
Ectemnius continuus: car (1 ♂)
Ectemnius lapidarius: Δ rem (1 ♀)
Ectemnius ruficornis: Δ rem (1 ♂)
Lestica subterranea: car (1 ♀, 1 ♂)
Pemphredon enslini: Δ rem (2 ♀)
Pemphredon lethifera: Δ rem (5 ♀, 8 ♂)
Pemphredon lugubris: Δ rem (2 ♀)
Psenulus pallipes: Δ rem (3 ♂)
Rhopalum clavipes: Δ rem (2 ♂)
Rhopalum coarctatum: Δ rem (1 ♀)
Tachysphex nitidus: oir2 (1 ♂)
Trypoxylon attenuatum: Δ rem (1 ♂)
Trypoxylon medium: Δ rem (1 ♀, 1 ♂)

APIIDAE (bijen)

Andrena fucata: car (1 ♀, 1 ♂), Δ rem (1 ♂)
Andrena haemorrhoa: oir2 (1 ♀)

Andrena jacobii: car (1 ♀)
Andrena nigroaenea: oir2 (1 ♂)
Andrena wilkella: oir2 (1 ♂)
Bombus lucorum (kleine aardhommel):
wka (1w)
Bombus pascuorum (akkerhommel):
△rem (1w)
Hoplitis claviventris: △rem (1 ♂)
Lasioglossum albipes: wka (1 ♀)
Lasioglossum leucozonium: wka (5 ♀)
Lasioglossum villosulum: wka (1 ♀)
Nomada flava: bwk (1 ♀)
Nomada goodeniana: wka (1 ♀)
Psithyrus norvegicus (koekoekshommel):
bwk (1 ♂)

COLEOPTERA - kevers

J.G.M. Cuppen, O. Vorst, Th. Heijerman, C. van de Sande, J. Muilwijk, B. van Vondel, A.P.J.A. Teunissen, H.T. Edzes, C. van den Berg, F. van Nunen.

Met bijdragen van J. Huijbregts, J. Krikken en C.J. Zwakhals.

De volgorde van de families en de soorten is zo veel mogelijk gebaseerd op Brakman (1966), de naamgeving op Lucht (1987), Lohse & Lucht (1989, 1992), Drost et al. (1992), Beenen & Winkelman (1993) en Heijerman (1993).

Door Brakman (1966) worden 3830 soorten kevers uit Nederland gemeld, waarvan 2517 (66%) uit Noord-Brabant. De onderstaande lijst vermeldt 660 taxa (17% van de Nederlandse soorten), waarvan 41 soorten door Brakman (1966) niet voor Noord-Brabant genoemd worden. Deze soorten worden in de lijst met een * of met een cijfer aangeduid. De cijfers verwijzen naar latere publikaties waarin de desbetreffende soorten voor het eerst uit Noord-Brabant worden gemeld, of naar persoonlijke waarnemingen: 1: Teunissen, 1988; 2: Vorst, 1995; 3: Van Berge Henegouwen, 1986; 4: Cuppen, 1986; 5: Ziegler & Teunissen, 1992; 6: Aukema, 1990; 7: Berger & Poot, 1970; 8: persoonlijke waarneming Cuppen, Vorst en/of Heijerman.

De meeste van deze 'nieuwe' soorten voor Noord-Brabant zijn vrij klein en behoren tot families waaraan in Nederland weinig aandacht geschonken wordt (zgn. micro-Coleoptera).

CARABIDAE (loopkevers)

Cychrus caraboides: lie

Carabus problematicus: car
Carabus granulatus: mal1, mal2
Leistus spinibarbis: mal1
Leistus terminatus: car, mal1, rem
Nebria brevicollis: car, lan, lie, mal1
Nebria salina: car
Notiophilus aquaticus: car
Notiophilus palustris: car, mal2, rem
Notiophilus germinyi: car
Notiophilus substriatus: hsh, mal1, mal2
Notiophilus biguttatus: car, rem
Elaphrus cupreus: lie, rem
Elaphrus riparius: car, hsh, mal1
Loricera pilicornis: car
Clivina fossor: mal1, mal2
Clivina collaris: mal1
Dyschirius thoracicus: hsh, mal1
Dyschirius aeneus: mal1
Dyschirius globosus: car, mal1, mal2, rem
Omophron limbatum: hsh, mal1
Asaphidion flavipes: mal1
Bembidion lampros: car, mal1, rem
Bembidion properans: hsh, mal2
Bembidion dentellum: lie
Bembidion obliquum: car, mal1
Bembidion tetracolum: mal1
Bembidion femoratum: mal1
Bembidion tetragrammum illigeri: rem
Bembidion humerale: car
Bembidion quadrimaculatum: car
Bembidion doris: car, mal1
Bembidion mannerheimi: mal1
Bembidion guttula: mal2
5 *Tachys parvulus*: mal1. Zeldzame soort die reeds eerder in Noord-Brabant werd verzameld door E. Bouvy te Tilburg op 12.vi.1986.
Trechus obtusus: hsh, mal1, mal2
Oodes helopioides: mal2
Harpalus latus: oir
Stenolophus teutonius: mal1
Stenolophus mixtus: car, kre, mal1
Acupalpus flavicollis: car, kre, mal1, mal2
Acupalpus brunnipes: mal1
Acupalpus parvulus: car, mal1, mal2, rem
Acupalpus dubius: car, mal1, mal2
Bradycellus ruficollis: rem
Bradycellus harpalinus: car, mal1, mal2, rem
Trichocellus placidus: car, rem
Anisodactylus binotatus: mal1, mal2
Amara plebeja: mal2
Amara communis: mal2
Amara lunicollis: mal2
Amara aenea: mal2
Amara spreta: mal1
Amara equestris: car
Poecilus lepidus: car

- Poecilus versicolor*: car, mal1, mal2
Pterostichus vernalis: mal2
Pterostichus oblongopunctatus: mal1
Pterostichus quadrioveolatus: rem
Pterostichus nigrita: lie
8 *Pterostichus rhaeticus*: car
Pterostichus minor: car, lie, mal1, rem
Pterostichus strenuus: mal1, mal2
Pterostichus diligens: car, mal1, mal2, rem
Calathus melanocephalus: car
6 *Calathus cinctus*: mal1
Olisthopus rotundatus: car
Agonum sexpunctatum: car
Agonum muelleri: mal2
Agonum versutum: car
Agonum viduum: car, rem
Agonum piceum: mal2
Agonum gracile: car
Agonum fuliginosum: car, mal1, rem
Platynus assimilis: lie, mal1
Platynus obscurus: car, mal1, mal2, rem
Demetrias atricapillus: mal1
Demetrias monostigma: mal3
Dromius linearis: car, gsh, hsh, lie, mal3
Dromius quadrimaculatus: oir
Dromius melanocephalus: ach, mal1, mal3
Metabletus truncatellus: mal2
Metabletus foveatus: mal2
Microlestes minutulus: mal1
HALIPLIDAE (watertreders)
Haliphus ruficollis: rem
Haliphus heydeni: mal1, rem
Haliphus lineatocollis: mal1
NOTERIDAE
Noterus crassicornis: mal3, rem
DYTISCIDAE (waterroofkevers)
Laccophilus minutus: car, mal1
Hyphydrus ovatus: mal1
Hydroglyphus pusillus: car, mal1, rem
Bidessus unistriatus: car
Bidessus grossepunctatus: car. Zeldzame soort van voedselarme vennen en veenmosrietlanden.
Coelambus impressopunctatus: car, mal1
Hygrotus inaequalis: car, mal1, mal3, rem
Hygrotus decoratus: mal3, rem
8 *Hydroporus scalesianus*: rem
Hydroporus angustatus: mal1, mal3, rem
Hydroporus neglectus: car, mal1, mal3, rem
Hydroporus umbrosus: mal3, rem
Hydroporus tristis: car, mal1, mal3, rem
Hydroporus gyllenhalii: car, mal3, rem
Hydroporus palustris: car, mal1, rem
Hydroporus incognitus: rem
Hydroporus striola: rem
Hydroporus erythrocephalus: car, mal1, mal3
Hydroporus obscurus: rem
Hydroporus planus: car, mal1, mal2, mal3, rem
Hydroporus pubescens: car, mal1, mal3
Hydroporus nigrita: car, mal1, rem
Hydroporus melanarius: car, mal1, mal3, rem
Hydroporus memnonius: car, mal3, rem
Agabus chalconatus: car
Agabus melanocornis: car, mal1, mal3, rem
Agabus bipustulatus: car, mal1, mal3, rem
Agabus sturmi: car, mal1, rem
Agabus affinis: car, mal3, rem
8 *Agabus congener*: mal3, rem. Vrij zeldzame soort in vennen en veenputten in hoogvenen.
Agabus didymus: car, mal1, rem
Agabus labiatus: car, mal1, mal3
Copelatus haemorrhoidalis: car, rem
Ilybius fuliginosus: mal1, rem
Ilybius aenescens: car, mal3, rem
Nartus grapii: mal1
Rhantus suturalis: mal1, rem
Rhantus suturellus: car, mal3
Rhantus exsoletus: mal1, mal3, rem
Hydaticus seminiger: rem
Graphoderus zonatus: rem
Acilius sulcatus: mal1
Acilius canaliculatus: rem
Dytiscus sp. (larf): mal1
GYRINIDAE (schrijvertjes)
Gyrinus substriatus: rem
HYDRAENIDAE
Ochthebius minimus: mal1, mal3
HELOPHORIDAE
Helophorus aequalis: car, mal1, mal3, rem, △rem
Helophorus nubilus: mal1
Helophorus arvernicus: mal2. Tegenwoordig zeldzame soort aan de oevers van heuvellandbeken en riviertjes (Zuid-Limburg; Twente).
8 *Helophorus obscurus*: mal1, mal3, rem
Helophorus minutus: mal1
HYDROCHIDAE
Hydrochus carinatus: mal1
Hydrochus angustatus: mal1
HYDROPHILIDAE (spinnende watertorren)
Coelostoma orbiculare: mal1, rem
Sphaeridium bipustulatum: mal2
Sphaeridium scarabaeoides: mal1
Sphaeridium lunatum: mal1, mal2
Cercyon ustulatus: mal1, rem
Cercyon melanocephalus: mal1
Cercyon lateralis: mal1, mal2
Cercyon convexiusculus: car, mal1, rem
Megasternum obscurum: mal1, mal2
Hydrobius fuscipes: car, mal1, mal3, rem

- Anacaena globulus*: car, mal1, mal2, mal3, rem
 3 *Anacaena lutescens*: car, mal1, mal3, rem. Recent afgesplitst van *Anacaena limbata*. Beide soorten zijn zeer algemeen in Nederland.
Laccobius minutus: mal1
Laccobius bipunctatus: mal1
Helochares lividus: mal1
 4 *Helochares punctatus*: car, mal1, mal3, rem
Enochrus ochropterus: rem
Enochrus testaceus: mal3
Enochrus affinis: car, mal1, mal3, rem
Enochrus coarctatus: mal3, rem
Cymbiodyta marginella: mal1, rem
Chaetarthria seminulum: mal1
Berosus signaticollis: car, mal1
Berosus luridus: car, mal3

SILPHIDAE (aaskevers)

- Necrophorus humator*: Ocar
Necrophorus vespilloides: Ocar, Omal
Necrophorus vespillo: Omal
Thanatophilus sinuatus: Omal
Oceopectoma thoracica: Omal
Blitophaga opaca: mal2
Silpha tristis: mal2

CHOLEVIDAE

- Nargus velox*: car
Scioldrepoides watsoni: Ocar, rem, △rem
Scioldrepoides fumatus: Ocar, rem
Catops coracinus: Omal
Catops kirbyi: Omal
Catops tristis: rem, △rem
Catops chrysomeloides: Ocar, rem, △rem

LIODIDAE

- Anisotoma humeralis*: kre, mal1
Amphicyllis globus: △rem
Agathidium atrum: car
 * *Agathidium seminulum*: mal1
Agathidium laevigatum: car, mal2
Agathidium varians: mal2
 * *Agathidium cf. confusum*: mal1

CLAMBIDAE

- Clambus punctulum*: mal1

SCYDMAENIDAE

- Neuraphes elongatulus*: car, mal1, mal2, rem
Stenichnus scutellaris: car, mal1, mal2, rem
Stenichnus collaris: car

CORYLOPHIDAE

- Orthoperus* sp.: mal1, rem

PTILIIDAE

- Ptenidium nitidum*: car
 * *Ptilium fuscum*: mal2
Acrotrichis intermedia: car

SCAPHIDIIDAE

- Scaphidium quadrimaculatum*: kre, mal1, rem
Scaphisoma agaricinum: gsh, mal1, rem

STAPHYLINIDAE (kortschildkevers)

- Phloeocharis subtilissima*: mal1
Megarthus depressus: car
Proteinus macropterus: car, mal1
Eusphalerum torquatum: mal1
Eusphalerum minutum: mal1
Omalium rivulare: Ocar
Omalium caesum: car
Lathrimaeum unicolor: mal1
Lathrimaeum atrocephalum: mal2
Olophrum piceum: car, mal1
Acidota crenata: mal2
Lesteva sicula heeri: mal1, mal2, rem
Syntomium aeneum: rem
Oxytelus laqueatus: car
Anotylus sculpturatus: car, mal1
Platystethus arenarius: car
Stenus comma: mal1
Stenus juno: car, mal1, mal2
Stenus lustrator: rem
Stenus clavicornis: mal2
Stenus providus: rem
Stenus bimaculatus: rem
Stenus boops: mal1, rem
Stenus melanarius: car
Stenus atratulus: mal1
Stenus canaliculatus: mal1, mal2
Stenus carbonarius: mal2
Stenus brunnipes: mal1
Stenus latifrons: rem
Stenus fulvicornis: mal1, mal2
Stenus similis: mal1
Stenus cicindeloides: car, mal2
Stenus palliarsis: kre
Stenus binotatus: car
Stenus nitidiusculus: mal1
Stenus bifoveolatus: car, rem
Stenus impressus: car, kre, rem
Stenus palustris: car, mal2, rem
Euaesthetus ruficapillus: mal2, rem
Euaesthetus laeviusculus: rem
Paederidus ruficollis: mal1. Deze tegenwoordig zeldzame soort bewoont, vaak in kolonies, kale oevers van beken en zandwinplassen. Hier aan de pas vergraven oever van een beekje.
Paederus riparius: car, gsh, mal1, mal2
Paederus fuscipes: car, mal1, mal2
Rugilus geniculatus: mal1, mal2. Zeldzame soort, meerdere exemplaren in het aanspoelsel van de Dommel.
Rugilus erichsoni: mal2
Medon piceus: mal2, rem
Scopaeus laevigatus: mal1
Lathrobium terminatum: car, rem
Lathrobium elongatum: rem
Lathrobium volgense: mal1, mal2

- Lathrobium fulvipenne*: mal2
Lathrobium brunnipes: car, mal2, rem
Lathrobium fovulum: car, mal2, rem
Lathrobium longulum: mal2
Cryptobium fracticorne: car, rem
Xantholinus longiventris: mal1, mal2
Erichsonius cinerascens: rem
Philonthus splendens: Ocar
Philonthus intermedius: car, mal2
Philonthus succicola: Ocar, Omal, rem
Philonthus cognatus: mal2
Philonthus carbonarius: mal2, △rem
Philonthus sanguinolentus: mal1
Philonthus varians: Ocar
Philonthus cf albipes: car
* *Philonthus micantoides*: mal2. Na de eerste waarnemingen in Nederland (Berger & Poot, 1970; Sterrenburg, 1989) nu de eerste waarneming uit Noord-Brabant in het aanspoelsel van de Dommel.
Philonthus rubripennis: mal1
Gabrius splendidulus: mal1
Gabrius trossulus: car, mal2, rem
Gabrius pennatus: mal2
Gabrius subnigritulus: mal2
Ocyopus brunnipes: rem
Ontholestes murinus: Ocar
Quedius lateralis: Ocar, rem
Quedius molochinus: car, rem
Quedius picipes: car
Quedius maurorufus: mal1
Quedius nitipennis: mal1, mal2
Mycetoporus lepidus: mal1, mal2
Mycetoporus punctus: mal2
Mycetoporus splendidus: rem
Bolitobius cingulata: △rem
Sepedophilus testaceus: mal1, rem
* *Sepedophilus marshami*: car, mal1. Voor het eerst gemeld uit Nederland door Berger & Poot (1970) uit Limburg.
Sepedophilus bipunctatus: rem
Tachyporus obtusus: mal1, rijh
Tachyporus solutus: mal1, rijh
* *Tachyporus dispar*: mal1, mal2. Deze recent van *T. chrysomelinus* afgesplitste soort werd voor het eerst door Sterrenburg (1992) van ons land gemeld. *Tachyporus dispar* is echter een zeer algemene soort in vochtige biotopen.
Tachyporus transversalis: car
Tachyporus hypnorum: mal2
Tachyporus pusillus: mal1, mal2
Tachinus humeralis: Ocar, mal1, Omal
Tachinus signatus: mal1, mal2
Tachinus marginellus: mal1, Omal
Cypha longicornis: mal2
Myllaena intermedia: rem
Myllaena minuta: car
Gyrophaena affinis: rem
Gyrophaena nana: car
Anomognathus cuspidatus: mal1
* *Leptusa pulchella*: mal1
* *Bolitochara obliqua*: mal1. Is tegenwoordig de algemeenste *Bolitochara*-soort op allerlei paddestoelen.
Autalia impressa: mal1
Autalia rivularis: car, mal1, mal2
Schistoglossa gemina: mal2
Amischa analis: mal1, mal2
* *Amischa decipiens*: mal2
Geostiba circellaris: car, mal2, rem
Dinaraea angustula: mal2
Dinaraea aequata: mal1, rem
Dinaraea linearis: mal1
* *Atheta luteipes*: mal2
Atheta elongatula: mal1
* *Atheta malleus*: mal1
Atheta melanaria: car. Deze zeldzame soort werd verzameld in een koeienvlaai.
Atheta fungi: car, mal1, mal2, rem
Atheta graminicola: mal1, mal2
Atheta aeneicollis: rem
Atheta laticollis: mal1, mal2
Atheta crassicornis: rem
* *Atheta macrocera*: car. Zeldzame soort in koeienvlaaien.
Atheta atramentaria: car
Atheta longicornis: car
Nehemitropia sordida: car
Acrotona obfusca: mal1
Drusilla canaliculata: car
Tinotus morion: car
Meotica exilis: mal1, mal2
* *Deubelia picina*: rem
Ocyusa maura: rem
Oxypoda elongatula: mal1
Oxypoda procerula: mal2
Oxypoda rufa: mal2
Dexiogyia corticina: mal1, rem
Haploglossa villosula: mal1
Aleochara curtula: Ocar, rem
Aleochara lanuginosa: car
- PSELAPHIDAE
- 2 *Bibloporus minutus*: rem. Tot voor kort bij ons niet onderscheiden van *B. bicolor* (Vorst, 1995), maar algemener dan *B. bicolor*.
- 2 *Biblopectus tenebrosus*: mal2. Tot voor kort in Nederland niet onderscheiden van *B. ambiguus* (Vorst, 1995).
Biblopectus ambiguus: mal2
Brachygluta fossulata: car, mal2
Reichenbachia juncorum: mal1
Bryaxis bulbifer: car, mal2, rem

- Pselaphus heisei*: car, mal2
HISTERIDAE (spiegelkevers)
8 *Hololepta plana*: mal1. De verspreiding in Nederland van deze zeer sterk afgeplatte, achter schors van dode populieren levende soort is onvoldoende bekend. Vermoedelijk alleen in het gebied bezuiden de Rijn en Lek.
Saprinus semistriatus: Ocar, Omal, rem
Gnathoncus buyssoni: mal1
* *Dendrophilus punctatus*: mal1
Kissister minimus: car
Paromalus flavicornis: mal1
Hister unicolor: car, rem
Hister bissexstriatus: mal2
Margarinotus striola: Ocar, rem
Margarinotus brunneus: rem
Margarinotus purpurascens: mal1, mal2
Margarinotus ventralis: car, rem
Margarinotus carbonarius: rem
CANTHARIDAE (soldaatjes)
Cantharis fusca: oir
Cantharis obscura: kre, mal1, oir, Δrem, rijh
Cantharis nigricans: kre, oir
Cantharis pellucida: mal1, mal2, rijh
Cantharis livida: kre, oir, rem
Cantharis decipiens: rem
Cantharis rufa: mal1, oir
Cantharis pallida: Δrem
Cantharis cryptica: car, mal1, rem, Δrem, rijh
Cantharis fulvicollis: mal2
Rhagonycha testacea: hsh, mal2, rem
Rhagonycha limbata: mal1, mal2
Rhagonycha lignosa: car, kre, mal1, rem, Δrem, rijh
* *Rhagonycha gallica*: mal1. Deze soort wordt door Dahlgren (1979) zonder verdere aanduiding uit Nederland gemeld.
MALACHIIDAE
Cerapheles terminatus: kre, rem
MELYRIDAE (bastaardweeschilden)
Dasytes caeruleus: kre
Dasytes aerosus: kre, mal1, rem
Dasytes plumbeus: kre
ELATERIDAE (kniptorren)
Agrypnus murinus: oir
Ampedus sanguineus: oir
Ampedus balteatus: kre, mal1, rijh
Ampedus praeustus: Δrem
Negastrius pulchellus: mal1
Cardiophorus asellus: gsh
Dicronychus sp.: lan
Melanotus rufipes: kre, mal1
Cidnopus aeruginosus: mal1, oir, rijh
Cidnopus minutus: mal1, mal3
Hemicrepidius niger: hsh, mal1, mal2, oir
Athous vittatus: oir
Athous haemorrhoidalis: car, gsh, kre, lan, lie, mal1, mal3, oir
Athous subfuscus: gsh, hsh, kre, lan, lie, mal1, mal3, oir, rem, rijh
Haplotarsus incanus: car, rem, rijh
Prosternon tessellatum: mal3, oir
Agriotes aterrimus: mal1, lie, rem, rijh
Agriotes pallidulus: ach
Agriotes obscurus: gsh, mal2
Dalopius marginatus: car, gsh, hsh, kre, mal1, mal2, mal3, oir, rem, Δrem, rijh
Denticollis linearis: gsh, hsh, lie, mal1, mal3, rem, Δrem, rijh
EUCNEMIDAE
Eucnemis capucina: mal1
THROSCIDAE
Trixagus dermestoides: rem, Δrem, rijh
BUPRESTIDAE (prachtkevers)
Agrius laticornis: Δrem
Agrius angustulus: mal1
Agrius betuleti: rem
Trachys minutus: gsh, mal3, rem, Δrem
SCIRTIDAE
Microcara testacea: car, lie, mal1, mal2, rem, Δrem
Cyphon coarctatus: car, mal1, rem, Δrem, rijh
Cyphon ochraceus: car, mal1, mal2, rem, Δrem
Cyphon variabilis: rem, Δrem
Cyphon padi: rem
Cyphon hilaris: rem, Δrem
Scirtes hemisphaericus: ach
DRYOPIDAE
Dryops ernesti: mal1, mal2
Dryops luridus: lie
DERMESTIDAE (spektorren)
Megatoma undata: mal1, rem
Ctesias serra: mal1
BYRRHIDAE
Simplocaria semistriata: mal1, mal2
Morychus aeneus: oir
Cytilus sericeus: mal1
Byrrhus sp.: mal1
BYTURIDAE
Byturus tomentosus: ach, kre, lie, mal1, rem
KATERETIDAE
Kateretes rufilabris: mal1
Brachypterus glaber: mal1, rem
Brachypterus urticae: kre, mal1, rem
NTIDULIDAE
Pria dulcamarae: mal1
Meligethes flavimanus: mal1
Meligethes aeneus: mal1
Meligethes symphyti: mal1
* *Omosita depressa*: Ocar

- Omosita discoidea*: Ocar, rem
Cychramus luteus: lie
- RHIZOPHAGIDAE
Rhizophagus bipustulatus: mall, rem
Rhizophagus dispar: mall, rem
- CUCUJIDAE
Uleiota planata: mall
- EROTYLIDAE
Dacne bipustulata: rem
- CRYPTOPHAGIDAE
Telmatophilus schoenherri: kre
Cryptophagus dentatus: rem
Antherophagus nigricornis: Omal
Antherophagus pallens: mall
Atomaria basalis: mall
Atomaria rubella: mall
Atomaria nigrirostris: mall
- PHALACRIDAE
Olibrus millefolii: rijh
Olibrus affinis: oir
Olibrus liquidus: oir
- LATRIDIIDAE
Stephostethus lardarius: mall
7 *Aridius bifasciatus*: mall. Na de eerste meldingen door Berger & Poot (1970) en Sterrenburg (1989) is deze soort nu reeds op zeer veel plaatsen aangetroffen.
Latridius minutus: mall
* *Latridius anthracinus*: mall. Voor het eerst uit Nederland gemeld door Berger & Poot (1970).
Corticaria gibbosa: car, mall, mal2, rem, rijh
Corticaria similata: mall
Melanophthalma sp.: mall, rijh
- COLYDIDAE
Bitoma crenata: mall
- CERYLONIDAE
Cerylon histeroideus: mall
- COCCINELLIDAE (lieveheersbeestjes)
Subcoccinella vigintiquatuorpunctata: hsh
Coccidula rufa: mall, mal2
Rhyzobius litura: mall, rem
Rhyzobius chrysomeloides: gsh, kre
Stethorus punctillum: car, mall
Scymnus auritus: mall, oir
Scymnus suturalis: rijh
Scymnus nigrinus: oir
Tytthaspis sedecimpunctata: mall, mal3
Adalia bipunctata: hsh, kre, mall, rem, ◊rem, rijh
Coccinella septempunctata: kre, mall
Oenopia conglobata: mall
5 *Oenopia impustulata*: gee, kre, mall, rem. Recent door Ziegler & Teunissen (1992) voor het eerst uit Nederland gemeld. Mogelijk is de zwarte vorm van *O. conglobata*, welke zeer sterk lijkt op *O. impustulata*, in het verleden niet correct geïnterpreteerd of *O. impustulata* is de laatste jaren talrijker geworden. Alle exemplaren werden geklopt van berkenopslag.
Harmonia quadripunctata: oir, rem, rijh
Myrrha octodecimguttata: kre, mall, oir
* *Calvia decemguttata*: gsh, mall, rem. Uitsluitend bekend uit Zuid-Limburg (De Gunst, 1978) en Winterswijk (Cuppen et al., 1994). De talrijke nieuwe vondsten suggereren een uitbreiding van het verspreidingsgebied in Nederland.
Calvia quatuordecimguttata: oir, rem
Propylea quatuordecimpunctata: gsh, lan, mall, rem, ◊rem
Anatis ocellata: kre, mal3, rijh
Halyzia sedecimguttata: rijh
Psyllobora vigintiduopunctata: gsh, kre, mall, oir
Chilocorus renipustulatus: lie
Exochomus quadripustulatus: car, hsh, mall, rem, rijh
- CISIDAE
Cis boleti: mall
* *Cis rugulosus*: oir
Cis pygmaeus: oir
* *Sulcacis fronticornis*: oir
Ennearthron cornutum: mall, rem
- ANOBIIDAE (klopkevers)
Ernobius nigrinus: car
Ernbius cf mollis: car
Anobium punctatum: kre
Anobium costatum: mall
- PTINIDAE (diefkevers)
Ptinus rufipes: kre
Ptinus dubius: mall
- SALPINGIDAE
Rhinosimus planirostris: kre, mall
- PYROCHROIDAE (vuurkevers)
* *Pyrochroa coccinea*: gee, mal3
- ADERIDAE
Aderus nigrinus: mall
- SCRAPTIIDAE
* *Anaspis lurida*: mall
Anaspis frontalis: mall, rem
Anaspis maculata: mall, rem
Anaspis regimbarti: mall
Anaspis flava: mall, rem
- SERROPALPIDAE
Orchesia micans: kre. Gekweekt uit *Inonotus radiatus*.
Abdera triguttata: mall
- ALLECULIDAE
Mycetochara linearis: mall
- TENEBRIONIDAE (zwartlijven)
Melanimon tibialis: mal2
Crypticus quisquilius: mall

- 1 *Diaperis boleti*: ach, mal1, rem, ◊rem. In grote aantallen in berkezwammen op dode berken, in een holle populier en in de malaiseval.
Scaphidema metallicum: mal2
Nalassus laevioctostriatus: car, mal1, mal3, oir

SCARABAEIDAE (bladsprietkevers)

- Onthophagus similis*: mal1, mal2
Onthophagus coenobita: car, Ocar
Typhaeus typhoeus: car
Anoplotrupes stercorosus: Ocar
Aphodius fossor: car, mal1
Aphodius haemorrhoidalis: car, mal2
Aphodius rufipes: car, Ocar
Aphodius distinctus: mal1
Aphodius coenosus: car, mal1, Omal
Aphodius pusillus: car
Aphodius fimetarius: mal2
Aphodius ater: car, mal2
Aphodius ictericus: car
Aphodius rufus: car
Aphodius granarius: car
Rhyssalus germanus: mal1. Eén exemplaar langs de oever van een beekje.
Trox scaber: mal1. In vogelnest in holle boom.
Phyllopertha horticola: mal1, mal3

CERAMBYCIDAE (boktorren)

- Rhagium bifasciatum*: ◊rem
Grammoptera ruficornis: mal1
* *Alosterna tabacicolor*: lie
Strangalia maculata: gsh, mal3
Leptura aethiops: gee
Clytus arietis: mal1, ◊rem
Leiopus nebulosus: oir
Agapanthia villosa viridescens: gsh, lie, mal3
Saperda populnea: lie
Tetrops praeusta: car, gsh, mal1, oir, rem, ◊rem

CHRYSOMELIDAE (bladhaantjes)

- Donacia clavipes*: kre
Zeugophora flavicollis: gsh
Oulema erichsoni: lie
Oulema melanopus: lan
Crioceris asparagi: hsh
Cryptocephalus moraei: kre
Cryptocephalus ocellatus: gsh
Chrysolina polita: gsh, lie
Chrysolina varians: gsh, oir
Chrysolina hyperici: kre
Chrysolina fastuosa: mal1
Gastrophysa polygoni: rem
Linaeidea aenea: gsh, rem
Goniocenta viminalis: mal3
Phratora vulgatissima: kre
Phratora laticollis: mal1
Galerucella calabriensis: kre

Galerucella pusilla: gsh

Lochmaea caprea: rem, ◊rem, rijh

Luperus longicornis: car, gee, mal3, oir, rem, rijh

Phyllotreta striolata: mal1

Phyllotreta exclamatoris: mal2

Phyllotreta atra: rijh

Aphthona euphorbiae: car, rem

Aphthona nonstriata: mal2, mal3

Altica aenescens: car, kre, oir, rem, ◊rem, rijh

Altica quercetorum: kre, mal1, oir, rijh

Altica oleracea oleracea: kre

Lythraea salicariae: kre

Asiolestia ferruginea: mal1

Mantura chrysanthemi: rijh

Chaetocnema mannerheimi: mal2

Chaetocnema arida: car, mal2

Psylliodes picina: mal2

Psylliodes napi: ach

Cassida viridis: mal2

Cassida vittata: mal1

ANTHRIBIDAE

Brachytarsus nebulosus: oir

CURCULIONIDAE (snuitkevers)

Otiorynchus singularis: rijh

Otiorynchus ovatus: rem

Phyllobius oblongus: mal3

Phyllobius argentatus: gsh, hsh, lie, mal1, oir, rem

Phyllobius pyri: car, hsh, kre, lan, mal1, mal2, mal3, rem, rijh

* *Phyllobius betulinus*: mal2

Phyllobius viridearis: gsh, hsh, mal1, mal2, oir, rijh

Phyllobius calcaratus: hsh, lie, mal3

Phyllobius urticae: lie, mal1, mal2, mal3

Polydrusus pterygomalis: lie

Polydrusus sericeus: hsh, lie, mal1, mal3, rem

Polydrusus cervinus: gsh, hsh, kre, mal1, mal3, oir, rem, rijh

Sciaphilus asperatus: lie

Strophosoma melanogrammum: car, gsh, hsh, kre, lan, lie, mal1, mal3, oir, rem

Strophosoma capitatum: gsh, kre, mal3, oir, rijh

Liophloeus tessulatus: lie

Cneorhinus plumbeus: ach, kre

Philopedon plagiatum: hsh, oir

Sitona regensteinensis: oir

Sitona lineatus: hsh, kre, mal2, rijh

Sitona flavescens: hsh, mal2

Chlorophanus viridis: gsh, hsh, kre, mal1

Hypera arator: mal1

Magdalis linearis: mal1

Magdalis frontalis: mal1

Magdalis cerasi: rem, rijh

Magdalis barbicornis: mal1
 * *Magdalis flavicornis*: hsh, mal1
Anophus plantaris: lan, mal1, mal3, rem
Mononychus punctumalbum: gee, gsh, hsh, kre, lie, mal3
Phytobius comari: lie
Pelenomus quadrituberculatus: mal1
Rhinoncus castor: kre, mal1
Rhinoncus pericarpus: mal2
Rhinoncus perpendicularis: kre, rem
Tapinotus sellatus: gsh, kre, mal3
Micrelus ericae: gee, hsh, oir, rem
Nedys quadrimaculatus: gee, gsh, hsh, lie, mal1, mal2, mal3
Trichosirocalus troglodytes: ach, gee, oir
Thamiochus viduatus: gsh
Datonychus angulosus: mal2
Datonychus melanostictus: gee, gsh, kre
Mogulones symphyti: kre, lie
Hadroplontus litura: oir
Parathelcus pollinarius: lie
Glocianus distinctus: mal2
Ceutorhynchus floralis: hsh, kre, lan, mal1
Ceutorhynchus cochleariae: mal2
Ceutorhynchus atomus: rijh
Ceutorhynchus erysimi: hsh, mal2
Ceutorhynchus pectoralis: mal2
Curculio glandium: mal1
Curculio salicivorus: gsh
Curculio pyrrhoceras: rem
Furcipes rectirostris: oir
Anthonomus rubi: gsh, kre, lie, mal1
Sibinia potentillae: mal1, oir
Tychius picirostris: mal2
Gymnetron veronicae: hsh
Rhynchaenus quercus: car, hsh, oir
Rhynchaenus jota: kre
Tachyerges salicis: gsh, lan, mal3
Tachyerges stigma: gsh, lan, mal3, rem
Rhamphus pulicarius: car, hsh, lan, mal3, oir, rem
Cryptorhynchus lapathi: gee, gsh, kre, mal3
Grypus brunnirostris: mal1, mal2
Notaris acridulus: mal1, mal2, mal3
Dorytomus longimanus: lie, mal3
Dorytomus filirostris: lie
Dorytomus taeniatus: gee, lie
Dorytomus melanophthalmus: mal3
Dorytomus rufatus: lie

APIONIDAE

Nanophyes marmoratus: gsh
Trichapion simile: gsh, hsh, oir, rem
Ischnopterapion virens: mal2
Perapion curtirostre: gsh, lan, kre, mal1, mal2, mal3
Perapion marchicum: gsh, kre, mal1

Perapion violaceum: lan, mal2
 * *Acanephodes onopordi*: gsh, lie
Melanapion minimum: gsh, mal3, rem
Exapion fuscirostre: mal3
Apion cruentatum: mal2
Apion haematodes: rijh
Apion rubens: oir
Apion rubiginosum: kre
Protapion fulvipes: mal2
ATTELABIDAE
Byctiscus betulae: lie
Deporaus betulae: kre, mal1, rem, rijh
Rhynchites cupreus: mal1
Caenorhinus germanicus: gsh, oir
Caenorhinus pauxillus: oir
Pselaphorhynchites tomentosus: gsh, hsh, rem
Pselaphorhynchites longiceps: car, gsh, mal1, mal3, rijh
Pselaphorhynchites nanus: gsh, hsh, mal3, rem

SCOLYTIDAE

Dryocoetes villosus: mal1
 * *Xyleborus monographus*: mal1
Xyleborus saxeseni: mal1

Commentaar

Ondanks het minder fraaie weer -of mogelijk juist hierdoor- werd het record aantal keversoorten van de zomervergadering te Winterswijk van verleden jaar (520) opnieuw gebroken. Door de overvloedige regenval in de direct aan de excursie voorafgaande periode, konden in het aanspoelsel van de Dommel en een zijbeekje zeer veel soorten worden verzameld. Zonder deze bijdrage (alle soorten uit mal2 en een gedeelte van mal1) zou het aantal waargenomen soorten dalen tot 555. Dit is echter nog steeds meer dan het resultaat van Winterswijk. De herkomst van kevers uit aanspoelsel is altijd enigszins dubieus. Toch mag worden aangenomen dat het materiaal uit aanspoelsel van het zijbeekje (een gedeelte van het mal1-materiaal) uit de onmiddellijke nabijheid komt en het merendeel van het materiaal uit de Dommel (mal2) niet van grote afstand afkomstig is.

Tijdens de zomervergadering werd slechts in een beperkt aantal landschapstypen verzameld, maar wel verspreid over een groot gebied in het zuidoosten en midden van Noord-Brabant. Dit laatste vormt een belangrijke reden voor het grote aantal soorten. Maar ook de grote verscheidenheid aan gehanteerde vangstmethoden (waternet, klopscherm, keverzeef, potvallen met mest en aas, handvangst en schorsvork) en de determinatie van vrijwel de gehele vangst droegen weer in belangrijke mate bij aan de soortenlijst. Een beperking tot enkele gebieden, maar wel met gebruik van het

totale scala aan vangstechnieken, zou de onderlinge vergelijking tussen die gebieden (op basis van de soortenlijsten) gemakkelijker maken.

De voornaamste verzamelactiviteiten hebben zich afgespeeld in drie deelgebieden, welke in meerdere of mindere mate verschillen in biotopen:

1. De Reuselse Moeren of Het Goor wordt vooral gekenmerkt door de aanwezigheid van grote gaelstruwelen. Daarnaast zijn er stukjes met heide, vochtig berkenbos en wilgenstruweel, schrale wegbermen en droog dennenbos met ondergroei van bochtige smele aanwezig. De bodem bestaat voornamelijk uit (hoog)veen op de lagere delen en zand op de hogere delen. De vele veenputjes, poeltjes en de beek zijn zuur en plaatselijk verontreinigd door een meeuwenkolonie. In dit gebied werden 199 soorten verzameld, met als kenmerkende (en meestal ook zeldzame) soorten de waterkevers *Hydroporus scalesianus*, *H. obscurus*, *Agabus congener*, *A. affinis*, *Ilybius aenescens* en *Graphoderus zonatus*, de zwartlijf *Diaperis boleti* in de talrijke berkezwammen op dode berken en de lieveheersbeestjes *Oenopia impustulata* en *Calvia decemguttata*, welke werden geklopt van berken aan de rand van het gebied. *Amphicyllis globus* werd gevangen met de malaiseval van C.J. Zwakhals.

2. Kenmerkend voor de Cartierheide zijn de uitgestrekte droge en natte heidevelden, de grasvlakten met pijpestrootje en de (meestal droge) berken- en dennenbossen. In het gebied liggen enkele zure vennen begroeid met pitrus, knolrus en waterlelie en door het gebied stroomt een zuur bovenloopje begroeid met vlottende waterbies en sterrekroos. De bodem bestaat voornamelijk uit zand. Op de Cartierheide werden 180 soorten verzameld. De meest opvallende soorten zijn de waterkevers *Biddessus grossepunctatus* en *Rhantus suturellus* en de kortschilden *Atheta macrocera* en *A. melanaria* in koeienvlaaien.

3. De Malpie is een uitgestrekt, maar relatief smal, natuurgebied in het dal van de Dommel vanaf de Belgische grens tot Eindhoven. Tijdens de excursie is vrijwel uitsluitend verzameld in drie kilometerhokken ten noorden van Borkel. Het gebied wordt vooral gekenmerkt door de grote variatie in bodemgesteldheid (zand, veen, klei), hoogte- ligging, grondwatertrappen en voedselrijkdom. Het van oudsher kleinschalige beheer, nog versterkt door enkele recente kleine beheersmaatregelen door Staatsbosbeheer, levert op zichzelf al een veelheid aan biotopen op. Bovendien zijn de overgangen van het ene biotoop naar het andere vaak geleidelijk. De belangrijkste biotopen zijn: voedselrijke beken, drinkpoelen, voedselarme vennen, droge dennenbossen, droog en vochtig

(oud) loofbos (berk, eik), droge en vochtige schrale graslanden, en droge en natte heiden. Alleen in dit gebied werden 427 soorten kevers verzameld. Ook wanneer de soorten die uitsluitend in het aanspoelsel van de Dommel zijn aangetroffen, niet worden meegerekend, zijn hier de meeste soorten aangetroffen. Een aantal van de zeldzamere soorten werd aangetroffen in dit aanspoelsel: de loopkever *Tachys parvulus*, de waterkever *Helophorus arvernicus*, de aaskever *Blitophaga opaca*, de kortschild *Philonthus micantoides* en de oeverbewonende bladsprietkever *Rhyssalus germanus*. Bovendien werden lieveheersbeestjes werden ook in dit gebied van berken geklopt. Uit een holle boom (met verlaten vogelnest) kwamen nog de bladspriet *Trox scaber*, de spiegelkever *Dendrophilus punctatus* en *Eucnemis capucina*.

Van buiten deze gebieden kan nog als zeer bijzonder de boktor *Leptura aethiops* uit De Geelders genoemd worden.

Vergeleken met de vorige jaren was de vangst buitengewoon groot te noemen. In vergelijking met Winterswijk (zie Cuppen et al., 1994) was het aantal echte bijzonderheden echter veel kleiner.

Literatuur

- Aukema, B., 1990. Taxonomy, life-history and distribution of three closely related species of the genus *Calathus* (Coleoptera: Carabidae). — Tijdschr. Ent. 133: 121-141.
- Beenen, R. & J. Winkelman, 1993. Naamlijst van de Nederlandse bladkevers (Coleoptera: Chrysomelidae). — Ned. Faun. Meded. 5: 9-18.
- Berge Henegouwen, A.L. van, 1986. Revision of the European species of *Anacaena* Thomson (Coleoptera, Hydrophilidae). — Ent. scand. 17: 393-407.
- Berger, Chr.J.M. & P. Poot, 1970. Nieuwe en zeldzame soorten voor de Nederlandse keverfauna I. — Ent. Ber., Amst. 30: 213-221.
- Brakman, P.J., 1966. Lijst van Coleoptera uit Nederland en het omliggend gebied. — Monogr. ned. ent. Ver. 2: i-x, 1-219.
- Cuppen, J.G.M., 1986. On the habitats, distribution and life-cycles of the Western European species of the genus *Helophorus* Mulsant (Coleoptera: Hydrophilidae). — Hydrobiologia 132: 169-183.
- Cuppen, J.G.M., O. Vorst, J. Huijbregts, B.P.M. Drost, H.T. Edzes, C. van de Sande, B.J. van Vondel, K. van den Berg, J. Krieken & S.C. Langeveld, 1994. Verslag van de 148e zomervergadering van de NEV, 11-13 juni 1993, te Woold bij Winterswijk: Coleoptera - kevers. — Ent. Ber., Amst. 54: xxv-xxxi.
- Dahlgren, G., 1979. Cantharidae (ohne Tribus Malthinini). In: Die Käfer Mitteleuropas 6: 19-39. Goecke & Evers, Krefeld.
- Drost, B.P.M., H.P.J.J. Cuppen, E.J. van Nieukerken & M. Schreijer, 1992. De waterkevers van Nederland. — Pp. 1-280. Uitgeverij K.N.N.V., Utrecht.
- Gumst, J.H. de, 1978. De Nederlandse lieveheersbeestjes (Coleoptera - Coccinellidae). — Wet. Meded. K. ned. natuurr. Veren. 125: 1-96.
- Heijerman, Th., 1993. Naamlijst van de smutkevers van Nederland en het omliggend gebied (Curculionidae: Curculionidae, Apionidae, Atelabidae, Urodonthidae, Anthribidae en Nemomychidae). — Ned. Faun. Meded. 5: 19-46.
- Lohse, G.A. & W.H. Lucht, 1989. Die Käfer Mitteleuropas 12:

- 1-346. Goecke & Evers, Krefeld.
 Lohse, G.A. & W.H. Lucht, 1992. Die Käfer Mitteleuropas 13: 1-375. Goecke & Evers, Krefeld.
 Lucht, W.H., 1987. Die Käfer Mitteleuropas. Katalog: 1-324. Goecke & Evers, Krefeld.
 Sterrenburg, F.C.F., 1989. Ergänzungen zur Käferfauna der Niederlande (Coleoptera). — Entomol. Blätter 85: 81-92.
 Sterrenburg, F.C.F., 1992. Ergänzungen zur Käferfauna der Niederlande (Coleoptera). — Ent. Ber., Amst. 52: 77-80.
 Teunissen, A.P.J.A., 1988. Nieuwe en interessante kevers uit Noord-Brabant en Gelderland. — Nieuwsbrief EIS-Nederland 18: 5-6.
 Vorst, O., 1995. An annotated list of the Dutch Pselaphidae (Coleoptera). — Ent. Ber., Amst. 55 (in druk).
 Ziegler, H.W. & A.P.J.A. Teunissen, 1992. *Oenopia impustulata*, eine für die Niederlande neue Coccinellide (Coleoptera: Coccinellidae). — Ent. Ber., Amst. 52: 19-21.

ARANEIDA - spinnen, OPILIONIDA - hooiwagens en MYRIAPODA - duizend- en miljoenpoten

P. Koomen & J.D. Prinsen

Gebruikte vangtechnieken: voornamelijk slepen door de vegetatie, aangevuld met handvangen en opzuigen met een exhaustor vanuit vegetatie en strooisel. Aan de vangsten werd bijgedragen door J.G.M. Cuppen en C.J. Zwakhals. J. Huijbregts en J. Krikken leverden opnieuw een aanzienlijke bijdrage met spinnen uit aasvallen. De nomenclatuur en volgorde zijn grotendeels volgens Van Helsdingen, 1993. Voor de met een * gemerkte soorten waren nog geen vondsten uit de provincie Noord-Brabant gepubliceerd.

ARANEIDA (spinnen)

ATYPIDAE (mijnspinnen)

Atypus affinis: car (1)

DICTYNIDAE (kaardespinnen)

Dictyna arundinacea: lan (1 ♀, 2 ♂), kre (4 ♀)

* *Dictyna pusilla*: kre (5 ♀, 3 ♂)

Lathys humilis: car (1 ♀)

SEGESTRIIDAE

Segestria senoculata: kre (2)

GNAPHOSIDAE (zakspinnen)

Drassodes lapidosus: Omal (1 ♂)

* *Drassodes pubescens*: Ocar (2 ♂)

Haplodrassus signifer: Omal (2 ♂), Ocar (1 ♂)

Haplodrassus silvestris: Omal (1 ♂), Okem (1 ♂)

* *Micaria subopaca*: kre (1 ♀, 1 ♂)

Zelotes pusillus: Ocar (1 ♂)

CLUBIONIDAE (buissspinnen)

Agroeca brunnea: Omal (2 ♀), Okem (1 ♀)

Clubiona compta: Okem (1 ♂)

* *Clubiona diversa*: rem (1 ♀), car (1 ♀)

Clubiona germanica: Δrem (1 ♀)

Clubiona reclusa: mal (1 ♀)

Phrurolithus festivus: Ocar (2 ♀, 1 ♂)

ZORIDAE (kamspinnen)

Zora silvestris: car (1 ♂)

Zora spinimana: rem (1 ♀), car (1 ♀, 1 ♂)

THOMISIDAE (krabspinnen)

Misumena vatia: goo (1 ♀)

Oxyptila praticola: Omal (1 ♀, 2 ♂)

Xysticus audax: Δrem (1 ♂)

Xysticus cristatus: mal (1 ♀), Omal (1 ♀), car (1 ♀, 1 ♂), Ocar (2 ♂)

PHILODROMIDAE (loopspinnen)

Philodromus aureolus: rem (1 ♂), car (3 ♂),

Okem (1 ♀), kre (4 ♀)

Philodromus collinus: kre (1 ♀, 4 ♂), car (4 ♂)

Tibellus oblongus: car (1 ♀, 1 ♂)

SALTICIDAE (springspinnen)

Evarcha falcata: car (3 ♂), kre (2 ♂),

Marpissa muscosa: kre (3 ♀, 2 ♂), car (1 ♂)

Pellenes tripunctatus: car (1 ♀)

Salticus cingulatus: rem (1 ♀)

Salticus scenicus: kre (1 ♀, 1 ♂)

LYCOSIDAE (wolfspinnen)

Alopecosa pulverulenta: goo (1 ♀)

Arctosa perita: lan (1 ♀)

Hygrolycosa rubrofasciata: rem (5 ♀, 4 ♂, 4 ♂)

Pardosa agricola: Ocar (6 ♂)

Pardosa amentata: goo (1 ♀, 2 ♂), mal (4 ♀,

4 ♂, 4 ♂), rem (2 ♀, 2 ♂)

Pardosa lugubris: goo (1 ♀, 1 ♂), rem (1 ♂), lan (1 ♀, 1 ♂), kre (1 ♀)

Pardosa nigriceps: car (10 ♀, 1 ♂, 1 ♂), Omal (3 ♀, 1 ♂)

* *Pardosa palustris*: mal (1 ♂)

Pardosa prativaga: mal (1 ♀, 1 ♂), kre (6 ♀), car (1 ♀)

Pardosa pullata: lan (1 ♀), car (4 ♀), Ocar (3 ♂), Omal (1 ♀, 5 ♂),

Pirata hygrophilus: goo (1 ♀), mal (1 ♂), rem (4 ♀, 2 ♂), Omal (7 ♀, 14 ♂), car (1 ♀)

Pirata piraticus: mal (1 ♂)

* *Pirata uliginosus*: rem (1 ♀), Ocar (1 ♂), Omal (1 ♀, 1 ♂)

Trochosa robusta: car (1 ♀)

Trochosa terricola: lan (2 ♀, 1 ♂), Okem (1 ♀), Ocar (1 ♂)

Xerolycosa nemoralis: car (1 ♂)

PISAUROIDAE (grote wolfspinnen)

Pisaura mirabilis: goo (1 ♂), car (2 ♂)

AGELENIDAE (trechterwebspinnen)

Agelena labyrinthica: kre (1 ♂)

Tegenaria picta: Okem (3 ♀)
 HAHNIIDAE (kamstaartjes)
Hahnio helveola: lan (1 ♀), car (1 ♀)
 * *Hahnio montana*: car (1 ♀)
 ARGYRONETIDAE (waterspinnen)
Argyroneta aquatica: rem, car
 THERIDIIDAE (kogelspinnen)
 * *Achaearanea lunata*: kre (2 ♀), car (1 ♀)
Anelosimus vittatus: rem (1 ♂), kre (4 ♀, 2 ♂),
 car (3 ♀, 2 ♂), goo (2 ♀)
 * *Crustulina guttata*: rem (1 ♀)
 * *Diplocephalus tristis*: goo (1 ♀)
 * *Enoplognatha ovata*: goo (1 ♂)
Enoplognatha thoracica: car (2 ♀)
Euryopsis flavomaculata: Omal (2 ♂), Okem
 (1 ♀)
Neottiura bimaculata: goo (1 ♀)
Robertus lividus: Omal (1 ♂), Okem (1 ♂)
Steatoda phalerata: car (1 ♀)
Theridion pallens: goo (1 ♂), kre (2 ♀)
Theridion pictum: rem (1 ♂)
Theridion sisypium: goo (2 ♀, 3 ♂), rem (2 ♀)
Theridion tinctum: kre (1 ♀, 1 ♂)
Theridion varians: car (1 ♀), rem (1 ♂), kre
 (1 ♀, 1 ♂)
 METIDAE
Metellina mengei: goo (3 ♀, 2 ♂)
 * *Metellina merianae*: car (1 ♂)
 TETRAGNATHIDAE (sterkspinnen)
Tetragnatha montana: goo (2 ♀), rem (1 ♂), car
 (1 ♀),
 * *Tetragnatha obtusa*: car (1 ♂)
 ARANEIDAE (wielwebspinnen)
Agelenatea redii: goo (1 ♀), car (1 v)
Araniella cucurbitina: car (1 ♀, 2 ♂)
 * *Atea triguttata*: goo (1 ♂)
Larinioides cornutus: rem (1 ♀)
Larinioides patagiatus: lan (2 ♀, 1 ♀)
Mangora acalypha: rem (1 ♀), car (1 ♀), goo
 (8 ♀, 1 ♂)
 * *Neoscona adianta*: car (9 ♀), goo (7 ♀)
Nuctenea umbratica: rem (1 ♂)
Zilla diodia: goo (1 ♀, 1 ♂)
 ERIGONIDAE (dwergspinnen)
 * *Diplocephalus picinus*: mal (2 ♀, 1 ♂)
Erigone dentipalpis: reu (1 ♂)
 * *Gongylidiellum latebricola*: car (1 ♀, 1 ♂),
 Ocar (3 ♂), Omal (1 ♀)
Hypomma bituberculatum: mal (1 ♀)
 * *Metopobactrus prominulus*: car (1 ♀)
Peponocranium ludicrum: car (2 ♀)
 * *Pocadicnemis pumila*: Ocar (3 ♂), Omal (1 ♂),
 Okem (1 ♀, 1 ♂)

* *Walckenaeria monoceros*: car (1 ♀)
 LINYPHIIDAE (hangmatwebspinnen)
 * *Bathypantes nigrinus*: rem (1 ♀)
 * *Bathypantes parvulus*: rem (1 ♂)
 * *Bathypantes setiger*: rem (1 ♀)
Lepthyphantes flavipes: Omal (4 ♀, 3 ♂), Okem
 (1 ♀, 2 ♂)
Lepthyphantes mengei: Omal (1 ♀), car (1 ♀,
 3 ♂)
Linyphia hortensis: goo (1 ♀, 1 ♂)
 * *Meioneta beata*: Ocar (1 ♀, 3 ♂)
 * *Meioneta innotabilis*: kre (1 ♂)
Meioneta rurestris: goo (1 ♂)
 * *Microlinyphia pusilla*: goo (1 ♀), kre (1 ♀)
Neriere clathrata: rem (2 ♀)
 * *Neriere furtiva*: car (4 ♀, 2 ♂)
Neriere peltata: goo (3 ♀, 1 ♂), kre (2 ♀)
 * *Saaristoia abnormis*: goo (1 ♂), mal (1 ♂)
 * *Porrhomma campbelli*: Omal (1 ♂)

OPILIONIDA (hooiwagens)

NEMASTOMATIDAE

Nemastoma lugubre: goo (1 ♀)

PHALANGIIDAE

Platybunus triangularis: rem (1 ♂), Omal (2 ♀,
 1 ♂), Okem (8 ♀, 1 ♂), kre (1 ♀)

CHILOPODA (duizendpoten)

GEOPHILIDAE

Brachygeophilus truncorum: rem (1 ♂)

CRYPTOPSIDAE

Cryptops hortensis: rem (2 ♂)

LITHOBIIDAE

Lithobius forficatus: lan (1 ♀, 1 ♂)

DIPLOPODA (miljoenpoten)

BLANIULIDAE

Proterotulus fuscus: rem (4 ♀)

JULIDAE

Cylindroiulus punctatus: rem (3 ♀, 1 ♂, 1 ♀)

POLYDESMIDAE (treeplankjes)

Polydesmus angustus: Omal (1 ♀)

Commentaar

Totaal werden 104 soorten spinnen gevangen. Dit aantal is, zeker gezien het slechte weer, tamelijk hoog in vergelijking met de vorige vijf bijeenkomsten (Haamstede, 1989: 49 soorten; Buurse, 1990: 54; Mechelen, 1991: 77; Ansen, 1992: 116; Winterswijk: 97; zie Koomen, 1990-1994), maar het resultaat is wellicht vertekend doordat het verzamelen en determineren van spinnen deze keer geen soloactiviteit was, zoals in voorgaande jaren. Van 29 van de 104 soorten spinnen (30%) waren

nog geen vindplaatsen uit Noord-Brabant gepubliceerd (zie Van Helsdingen, 1980; Prinsen, 1992), maar dit duidt eerder op een slechte kennis van de Noord-Brabantse spinnen, dan op een bijzondere gesteldheid van de bezochte terreinen. Onder de 'nieuwe' soorten bevinden zich namelijk soorten die elders in het land zeer algemeen zijn, zoals *Achaearanea lunata* en *Enoplognatha ovata*.

Andere soorten duiden wel op een bijzondere terreingesteldheid. Op de Cartierheide werden de niet alledaagse soorten *Atypus affinis*, *Zora silvestris*, *Trochosa robusta*, *Atea triguttata*, *Metopobactrus prominulus*, *Meioneta beata*, *Neriere furtiva* en *Pardosa agricola* aangetroffen. De eerste 7 soorten kunnen een zekere mate van warmteminnendheid worden toegedicht. *Pardosa agricola* 'hoort' op zand- of grindoevers van wateren voor te komen, maar trekt zich daar blijkbaar niet altijd iets van aan.

Een leuke verrassing was ook nog *Porrhomma campbelli* van de Malpiebeemden, waarvan tot nu toe nog maar één gedocumenteerde vindplaats in Nederland bekend was. Over de ecologische voorkeuren van deze soort is weinig bekend, behalve dat de soort doorgaans onder stenen wordt gevonden.

Literatuur

- Helsdingen, P.J. van, 1980. *Novus catalogus araneorum hucusque in Hollandia inventarum*. -- pp. i-vii, 1-145. Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, Leiden.
- , 1993. Lijst van in Nederland actueel en mogelijk voorkomende spinnen. -- Nieuwsbrief Spined (Natuurhistorisch Museum Leiden) 7: 2-17.
- Koomen, P., 1990. Verslag van de 144e zomervergadering van de NEV te Haamstede: Araneida - spinnen (en andere niet-insekten). -- Ent. Ber., Amsterdam 50(3): xvi-xix.
- , 1991. Verslag van de 145e zomervergadering van de NEV 8-10 juni te Buurse: Araneida - spinnen (en andere niet-insekten). -- Ent. Ber., Amsterdam 51(3): xvii-xxi.
- , 1992. Verslag van de 146e zomervergadering van de NEV 31 mei - 2 juni 1991 te Mechelen (L.): Araneida - spinnen, Opiliona - hooiwagens, Ixodida - teken, Myriapoda - duizend- en miljoenpoten. -- Ent. Ber., Amsterdam 52(3): xxii-xxix.
- , 1993. Verslag van de 147e zomervergadering van de NEV, 12-14 juni 1992, te Ansen (Dr.): Araneida - spinnen, Opiliona - hooiwagens, Ixodida - teken, en Myriapoda - duizend- en miljoenpoten. -- Ent. Ber., Amsterdam 53(5): xxxi-xxxvi.
- , 1994. Verslag van de 148e zomervergadering van de NEV, 11-13 juni 1993, te Woold bij Winterswijk: Araneida - spinnen, Opiliona - hooiwagens en Myriapoda - duizend- en miljoenpoten. -- Ent. Ber., Amsterdam 54(5): xxxii-xxxvi.
- Prinsen, J., 1992. Araneida (spinnen). -- In: Th. Peeters (red.), Verslag insektenweekend Midden-Brabant III d.d. 8 en 9 juni 1991. Veelpoot 3(1): 6-7.

De 150e Zomerbijeenkomst van de Nederlandse Entomologische Vereniging zal gehouden worden van 9-11 juni 1995 te Vierhouten. Opgave is nog mogelijk tot 27 mei 1995 (zie vorig verenigingsnieuws). Nadere informatie is 's avonds en in het weekend te verkrijgen bij

P. Koomen, tel. 071-324672.
